

Mennään museoon

WWW.POIKILO.FI

Kouvolan kaupunginmuseoon saapunut Eija-Liisa Pokki tapasi melkein 400 vuotta sitten kuolleen Gertrud von Ungernin.

Kartanoiden Kouvola
Kouvolan kaupunginmuseo
Poikilossa 10.10. asti

POIKILO
museot

Haamu tavattavissa

Kouvolan kaupunginmuseossa voi nähdä nyt kartanoiden muinaisia asukkaita, jotka ovat siirtyneet virtuaalioppaiden ammattikuntaan.

KAUPUNGINMUSEOSSA ON jännittänyt tunnelma. Eija-Liisa Pokki käynnistää puhelimeen juuri lataamansa Arilyn-sovelluksen ja tähtää näytön Kartanoiden Kouvola -näytelyssä olevaan valokuvaan.

Pian ruudulle ilmestyy haamu vaaleassa juhramekossa.

"Minä olen Gertrud von Ungern", hän esittelee itsensä ja alkaa kertoa tarinaansa lyhyellä videolla.

Gertrud oli Wrede af Elimä -aatelissuvun kantaäiti. Hänen miehensä Henrik Wrede an-

toi syyskuussa 1605 Kirkholman taistelussa hevosensa puolalaisen ratsuväen saartamalle kuningas Kaarle IX:lle. Kuningas pääsi pakenemaan, Wrede ei.

Leski sai kuninkaalta kiitokseksi yhdentoista tilan maista muodostetun entisen rälssitilan ja hallitsi omistuksiaan 1640-luvun lopulle asti.

NYKYISIN GERTRUD asustelee Anjalan kartanossa. Siellä voi kuulla hänen hameensa kahinaa ja korkojensa kopinaa ja huomata, kuinka ovet aukeavat itsestään.

Hän ei ole ainoa historiallinen hahmo, joka herää henkiin kaupunginmuseon näyttelyssä. Siellä voi tavata myös kartanon palveluskuntaa ja vuokratilijelijän: Mamselli Almin, kartanon neiti Jacobinan, Tilda-piian ja torppari Petter Laxin.

Virtuaalisesti avautuvien videoiden käsikirjoitus ja ohjaus on museopedagogi Irja Ahtovirran käsialaa. Gertrudia esittää harastajanäyttelijä Sari Rajulin, joka sai kutsun rooliin syyskuussa.

"Sattumoisin olen erittäin suuri kartanoiden ystävä", kertoo Rajulin.

"Cheekin jäähvyäiskeikan liput jäivät käyttämättä, kun samaan aikaan oli kummituskierros Urajärven kartanossa."

Gertrudiksi hän muuntautui tunnin mittaisen meikkauksen ja puvustuksen jälkeen. Leskirouva näyttäytyy virtuaalioppaana kolmella kaupunginmuseon seitsemästä videosta.

LATTIASSA ON pyöreä tarra, jossa on kengänkuva. Siihen vain seisomaan ja puhelimen suuntaus taas kuvaa kohti, ja niin **Eija-Liisa Pokille** avautuu uusi video puhelimeen.

Kouvolaan viime kesänä paluumuuttanut teatterinohjaaja Pokki lumoutuu kaupunginmuseon näyttelystä.

”Wau”, pääsee useammankin kerran, kun Pokki tutkailee kartanoiden esineitä.

Hän löytää lisää virtuaalisia elementtejä, sillä kartanoiden kalustusta esittelevissä vitriineissä on QR-koodeja. Pokki lataa niitä lukevan sovelluksen ja skannaa koodin avulla lisätietoa. Esine, joka vaikutti peililtä tai kirjalta, paljastuu valokuva-albumiksi.

”Vaatteet ovat ihan mahtavia”, hän ihastelee katsoessaan Villikkalan kartanon hääpukua. ”Mielikuvitus alkaa laukata. Voisin viettää täällä vaikka kuinka paljon aikaa.”

Museon lattiassa on kengänkuvia kohdilla, joihin virtuaali-maailmaan halajava asettuu.

Eija-Liisa Pokki skannaa puhelimeensa näkyviin virtuaalioppaan.

OPAS TOISEEN TODELLISUUTEEN

Kuinka pääset tutustumaan kaupunginmuseon virtuaaliseen maailmaan?

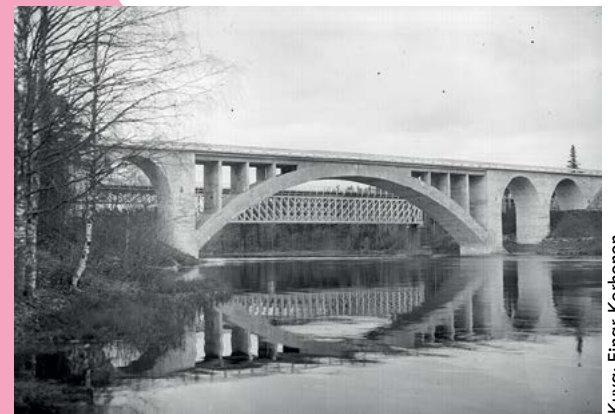
Lataa ensin puhelimeesi ilmainen Arilyn-sovellus. Se pitäisi onnistua simppelellä minuutilla. Jos kuitenkin tarvitset apua, sitä saat vaikkapa Poikilon museokaupasta.

Sitten ei muuta kuin siirryt yläkertaan ja näyttelyyn. Asetu merkittyihin paikkoihin ja osoita Arilyn-sovelluksella edessäsi olevaa kuvaa. Sitten tapaatkain jo muinaista kartanon väkeä!

Virtuaalioppaat ovat tavattavissa livenä näyttelyssä lauantaina 16.1. klo 13.

Voit testata Arilyn toimivuutta tällä kuvalla

Myös museokaupasta saataviin Kouvola-aiheisiin postikortteihin herää uusi todellisuus, kun niitä tähtää Arilynilla. Kun sovelluksella tutkii vaikkapa Korian sillasta tehtyä korttia, näkyviin tulee kuvia sillasta eri vuosikymmeninä.

Korian rautatiesilta 1920-luvulla.

Kuva: Einar Korhonen

Vahteron koulun oppilaat kertoivat lempitaulustaan, joka on Riitta Nelimarkan tekstiiliteos Matkailu avartaa.

Videoita suosikkiteoksista

Kouvolan taidemuseo Poikilon kokoelmassa on noin 2400 taideteosta. Niistä useita satoja on sijoitettu kaupungin tiloihin kuten kouluihin, palvelukeskuksiin ja virastoihin.

Taidemuseo etsi syys-lokakuussa 2020 kaupungin työntekijöitä ja muita tilojen käyttäjiä videoitaviin taidehaastatteluihin. Niissä haastateltavat kertovat itselleen tärkeästä sijoitusteoksesta.

Mukaan videoille saatiin kaupunginjohtaja **Marita Toikka**, kehitysjohtaja **Petteri Portaan-korva** sekä koululaisia ja henkilökuntaa Kou-

volan yhteislyseosta, Kouvolan yhteiskoulusta ja Vahteron koulusta.

Teosten sijaintipaikoissa toteutetuissa haastatteluissa puhutaan teosten herättämistä tunteista, ajatuksista ja assosiaatioista. Haastatteluosuuden lisäksi kullakin videolla on taideteoksesta tietoisu, jonka on koostanut taidemuseon kokoelmista vastaava amanuensi **Mira Arkko**.

Valmiit taidehaastattelut julkaistaan taidemuseo Poikilon Youtube-kanavalla sekä linkkinä verkkosivuilla ja somekanavissa tammikuussa.

MUSEOLLA TAPAHTUU!

Aukiolot ja pääsymaksut

Poikilo-museot

Varuskuntakatu 11, Kouvotalo
Avoimna ti-pe 11-18 ja la-su 12-17.
Maanantaisin suljettu.

Perjantaisin vapaa pääsy klo 17-18.

Museon pääsylippujen hinnat muuttuivat vuoden alussa. Yhdellä lipulla pääsee nyt kumpaankin museoon. Pääsyliput: aikuiset 11 €, opiskelijat, eläkeläiset ja työttömät 8 €.

Alle 18-vuotiailla, henkilökohtaisilla avustajilla sekä Museokortin ja Virta-kortin haltijoilla on vapaa pääsy Poikilo-museoihin.

Tyky-Kuntoselitelit käyvät maksuvälineinä.

Turvallista museovierailua!

Tarkista ajankohtaisimmat koronapandemian johtuvat, museovierailuihin vaikuttavat rajoitukset Poikilo-museoiden internet- ja facebook-sivuilta.

Poikilo-museoissa on koronavidusepidemian takia käytössä useita turvatoimia. Desinfioiva käsihuhdeta on saatavilla Kouvotalon sisäkäynnillä, museokaupassa ja näyttelytiloissa. Huomiotarrat lattiasa muistuttavat turvaväleistä museokaupassa. Yhteiskäytössä olleet kosketusnäytöt, kuulokkeet ja monisteet sekä Kartanoiden Kouvola -näyttelyn lastenpolun tehtävapistet on poistettu käytöstä. Museokaupan kassalle on asennettu pleksi, korttimaksupäätte desinfioidaan jokaisen käyttäjän jälkeen. Museokorttikäynnin rekisteröinti onnistuu uudella Museokortti-sovelluksella ilman lähikontaktia.

Kaupunginmuseon Kartanoiden Kouvola -näyttelyyn voi tutustua myös virtuaalisesti. Tutustu myös Puotimuseoon ja Apteekkimuseoon sekä Kouvolan patsaskierrokseen poikilo.fi-sivulla.

Museokierros etänä

Poikilo-museoissa on riittänyt puuhaa korona-aikana. Kartanoiden Kouvola -näyttelystä on luotu opastettu virtuaalinen kierros, joka toimii Microsoft Teamsin kautta. Kierros on parhailaan testivaiheessa ja kevään aikana isokin ryhmä pääsee tutustumaan kerralla näyttelyyn virtuaalisesti opastuksen kera.

Museopedagogi Irja Ahtovirta toimii oppaana virtuaalikierröksillä.

Taiteilija tavattavana

Kevään taitelijatapaamisissa paikalla ovat Ilmiöitä ja olioita -näyttelyn taiteilijat **Timo P. Vartiainen**, **Jaakko Tornberg** ja **Timo Heino**. Oma päivänsä on lisäksi **Jan Ijäkselle**, jolloin Kino-Poikilossa nähdään useita hänen dokumenttejaan. Tapahtumiin on ennakkoilmoitautuminen, sillä yleisöä otetaan rajallinen määrä. Muutokset mahdollisia.

"Kartanoiden Kouvola -näyttelyyn on saatu nyt Jacobina Charlotta Munsterhjelmnin aito päiväkirja."

- Museojohtaja Anu Kasnio

Jacobinan päiväkirjamerkintöjä tammikuulta 1800.

Kuva: Janne Rentola, Svenska litteratursällskapet

Taidemuseo Poikilossa helmikuussa avautuva Ilmiöitä ja olioita -näyttely esittelee kolmen taiteilijan leikkisiä, mutta vakavia huomioita ajastamme.

Timo Heino ja teos Mykkä huuto, 2019, Kuva Maija Huitu. Heino käyttää taideteoksissaan yllättäviä materiaaleja.

TEKSTI: JUKKA BEHM KUVAT: JOHANNES WIEHN

Yhden roska, toisen aarre

ROMUTTAMAT, KIRPPUTORIT, kierrätyskeskukset ja kaatopaikat ovat viehättäneet aina taiteilija **Jaakko Tornbergia**. Hän on ollut lapsesta lähtien kiinnostunut vanhoista romuista ja tiloista, jonne hylätty tavara päätyy.

Poikiloon häneltä tulee näytille inhimillisiä pienenveistoksia, joiden materiaalina on taiteilijan haalimat pois heitetyt tavarat. Hahmot ovat humoristisia ja hellyyttäviä, ja myös hiukan traagisia. Jokainen on oma persoonansa. Yksi näyttää eksyneeltä, toinen uhoaa voimansa tunnossa, kolmas on kohottanut käntensä iloiseen tervehdykseen.

”Yritän vain tehdä teoksia, jotka kiinnostavat itseäni. Pidän huumorista, myös mustasta, enkä sulje pois eri näkökulmia tekemisiini”, Tornberg sanoo.

Robottimiehen maine taiteilijalle tuli suuresta näyttelystä Galleria Sculptorissa vuonna 2008. Siellä oli esillä satoja robottimaisia ihmishahmoja.

”Jostakin syystä niitä on pyydetty näytteille myöhemmin moneen paikkaan ja olen tehnyt niitä lisää.”

Kouvolassa nähdään muun muassa liikkuva teos *Vaikka päällään seisoi*.

”Se aiheuttaa ehkä iloa ja oivalluksia, ehkä joku voi narkästyäkin siitä. Sitä voi tulkita monella tavalla.”

GARBOLOGIA ELI roskatiede on amerikkalaisen arkeologi **William Rathjen** lanseeraama termi arkeologiasta, joka tutkii tämän päivän ihmisen jättämiä jälkiä, roskaa ja kaatopaikkoja.

Ympäristötaiteilija **Timo P. Vartiainen** on penkonut niin takapihojen sekajäteastioita kuin löytänyt Lapin kairoilta hylättyä, mutta käyttökelpoista materiaalia.

Mitä kaikkea on tullut roskiksista poimittua? Tuhansia uusia tai hyväkuntoisia esineitä kuten käsipainoja, kynttilöitä, viinilaseja, CD-levyjä, kirjoja, designesineitä, kynsilakkoja, avaimia, kenkiä, perhokalastustarvikkeita, vintagelamppuja, matkalaukkuja, kukkaruukuja ja tennispalloja.

Vartiainen käynnisti kulutustottumusten kartoittamisen vuonna 2012 alkaneessa työarsajassaan *Kodin garbologiaa*. Poikiloon rakentuvissa garbologisissa installaatioissa yleisö saa nähtäväkseen hylättyä esineistöä, joka raottaa suomalaisesta arkea ja kulutustottumuksia uudella tavalla.

”Installoin Poikiloon parin viimeisen vuoden esinelöytöjen parhaat palat”, Vartiainen sanoo.

Timo P. Vartiainen, *Kodin garbologiaa*. Vartiainen penkoo materiaalejaan roskiksista kuin nykyaikaan erikoistunut arkeologi. Kuva Timo P. Vartiainen.

Timo Heino, Addiktio, 2011, vääntyneet ostoskärryt.
Kuva Jussi Tiainen

TAULUMAINEN TEOS saattaa vaikuttaa maalaukselta, mutta lähemmin tarkasteltuna materiaaleiksi voivat paljastua huonepöly, hiukset tai ampiaispesät.

"Olen kiinnostunut aineiden kiertokulusta ja muodonmuutoksista", sanoo taiteilija **Timo Heino**, joka muodostaa töissään yllättäviä yhdistelmiä synteettisistä ja orgaanisista materiaaleista.

Debyyttinäyttelyssään vuonna 1990 hän yhdisti muovia metsästä keräämiinsä luonnon materiaaleihin.

"Ilmennän kokemuksiani elinympäristöstäni, minkä myötä teoksiin tulee paradokseja ja ristiriitoja."

Heino on viehättynyt Taidemuseo Poikilon tilasta, joka muistuttaa hänestä pilarimaista metsikköä.

"Tilan rytmiikka kiehtoo. Suurikokoisia installaatioita saa ripustettua eri korkeuksiin käymään vuoropuhelua arkkitehtuurin kanssa."

Yksi Poikilon näyttelyyn tulevista töistä on *Addiktio*-teos, jossa ostoskärryt ovat kadonneet alkuperäisen muotonsa.

"Teos kuvaa yhtä aikamme paradokseista: alati lisääntyvä kulutustavaroiden määrä sisältää lupauksen ennennäkemättömästä vallanvapaudesta, jonka kääntöpuolella on riippuvuus yhä uusista esineistä tai aineista."

Jaakko Tornberg, Luxus-sarjaa, 2020.
Kuva Mari Lehtosalo.
"Robottimies" Tornberg on erikoistunut hylätystä tavarasta tehtyihin pienoisteoksiin.

Ilmiöitä ja olioita
Kouvolan taidemuseo
Poikilossa 4.2.-25.4.

Jan Ijäs, stillkuvaa elokuvasta *How Great*, 2019. Kuva Jan Ijäs

How Great Kino-Poikilossa

IRONISESTI NIMETTY *How Great* -teoskokonaisuus (45 min) kuuluu **Jan Ijäs**en ihmiskunnan jätteitä käsittelevään elokuvasarjaan. Se pyörii nonstopina Kino-Poikilossa Ilmiöitä ja olioita -näyttelyn aikana.

Ijäs tarkastelee *Jäte*-elokuviensa sarjassaan jätettä eri näkökulmista. Jätettä ei ole vain romu, jota kannamme roskalaatikoihin. Myös pilvipalveluihin bitteinä säilömämme tuotokset saattavat olla ehtaa roskaa.

How Great on kuvattu Suomessa, Etelä-Koreassa, Ghanassa ja Turkissa, ja sen keskiössä on Internetin suhde addiktioihin, sensuuriin, ekologiaan ja hengissä säilymiseen.

Ijäs elokuvista *SWEET MOV(IE)* on palkittu **Risto Jarva** -palkinnolla vuonna 2011. Siirtolaisuutta käsittelevä *Médusan lautta* voitti Lissabonissa vuonna 2018 IndieLisboa-elokuvafestivaaleilla Amnesty International-palkinnon.